

Nära vård 2030

Ett samarbete mellan kommunerna i Västerbotten och Region Västerbotten

Fastställd av Länssamverkansgruppen 2025-09-19

SIP Barnets plan

Länsgemensam överenskommelse för barns och ungas
hälsa, lärande och trygghet

Inledning och målbild

Alla barn och unga i Västerbotten ska få sina rättigheter avseende hälsa, lärande och trygghet tillgodosedda. Länets kommuner och Region Västerbotten har ingått en överenskommelse. Syftet med överenskommelsen är att förskola, skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst bättre ska samordna sina resurser för barn och unga, oavsett var i länet de bor. Samordningen ska utgå från barn och unga som rättighetsbärare och bygga på ömsesidigt ansvarstagande och tillit.

Den här överenskommelsen har tagits fram av representanter från förskola, skola, socialtjänst, hälso- och sjukvårdens primärvård, specialiserad barn- och ungdomspsykiatri och habiliteringscentrum. Det har varit en gemensam process där även länets barnrättsorganisationer stöttat upp med kunskap och där barn och unga hjälpt oss att utveckla våra arbetssätt.

En viktig del i överenskommelsen är att förskolan och skolan i Västerbotten ska ha möjlighet att ta initiativ till samordnad individuell plan. Samordnad individuell plan förkortas SIP. Den skyldigheten har redan hälso- och sjukvården och socialtjänsten enligt hälso- och sjukvårdslagen och socialtjänstlagen, men motsvarande skrivning finns inte i skollagen. SIP tydliggör vem som ska göra vad och när, och är till för den som behöver stöd och hjälp från flera verksamheter samtidigt. Till stöd för att göra en SIP med barns rättigheter i fokus har en vägledning tagits fram där de olika stegen i processen beskrivs. För att förstärka att det är barnets behov och rättigheter som ska vara i centrum kallar vi det SIP Barnets plan.

Målgrupp för överenskommelsen är politiker, chefer och medarbetare som möter barn och unga och deras anhöriga. Överenskommelsen ska också göras känd bland barn och unga, och viktiga personer för barnet.

Målgrupp barn och unga

Barn och unga och deras familjer kan av olika anledningar behöva stöd för sin sociala situation, psykiska eller fysiska hälsa. Barn kan ha behov av stöd från olika delar av en verksamhet och från flera verksamheter samtidigt.

Målgrupp för den här överenskommelsen är barn och unga upp till 18 år. När det gäller barn som placerats av socialtjänsten innan de fyllt 18 år sträcker sig målgruppen för överenskommelsen upp till 21 år utifrån det särskilda ansvar som samhället har för unga som är placerade utanför det egna hemmet.

Barn och unga som rättighetsbärare

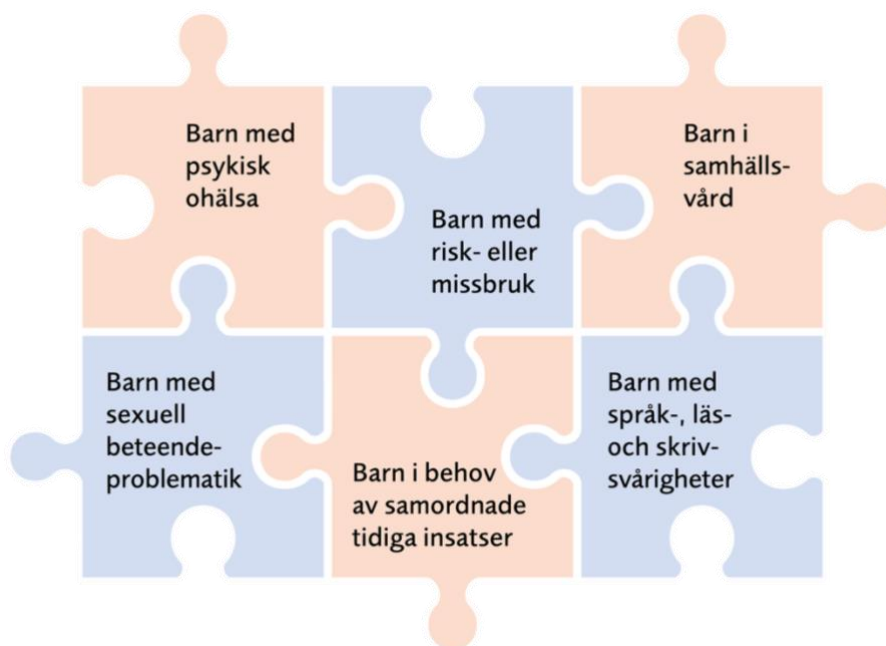
Att se barn och unga som rättighetsbärare handlar om att barnets bästa alltid ska säkerställas. Det finns inskrivet i flera svenska lagar. Barns rättssäkerhet stärktes den 1 januari 2020 när barnkonventionen blev svensk lag. Barnkonventionen vilar på tre huvudpelare: delaktighet, skydd och stöd. Barns rätt till delaktighet är en förutsättning för att deras hälsa och välfärd ska utvecklas positivt. Det gäller inte minst eftersom deras rätt till skydd och stöd kan avgöras av deras rätt att få sin röst hörd och beaktad.

De fyra grundläggande artiklarna i barnkonventionen:

1. Barnets bästa ska tillgodoses enligt artikel 3.
2. Varje barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling, artikel 6.
3. Barn har åsiktsfrihet och rätt att bli hörd, artikel 12, vilket innefattar att barn ska få information och möjlighet att uttrycka sin åsikt, åsikten ska tillmätas betydelse i relation till barnets ålder och mognad.
4. Barn får inte utsättas för kränkande behandling eller diskriminering, alla barn har lika värde, artikel 2.

En övergripande överenskommelse och dess sammanhang

- Denna övergripande överenskommelse har som ambition att samla och rama in de läns-gemensamma överenskommelser som redan finns mellan förskola, skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård och som tydliggör vem som ska göra vad för olika målgrupper barn och unga. Den innefattar både de överenskommelser vi behöver ha enligt lag och de vi i Västerbotten har valt att ha i vår region (se bilaga 1).
- Genom att samla överenskommelserna blir de lättare att hitta och mer tillgängliga.

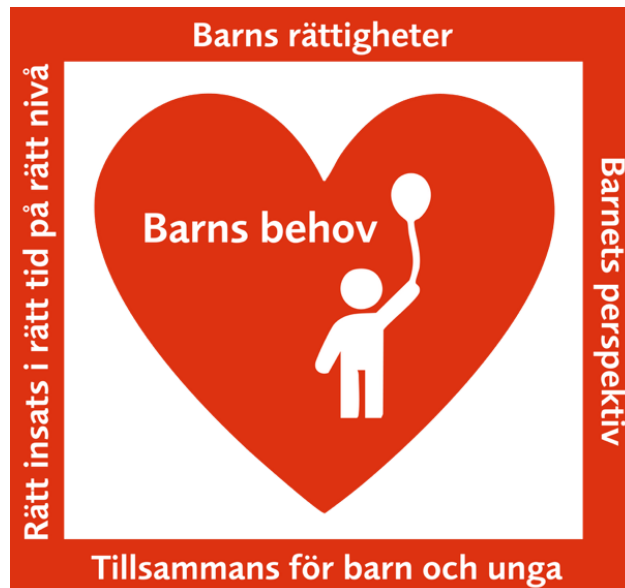
Varje pusselbit illustrerar exempel på hur de läns-gemensamma överenskommelserna mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård interagerar med varandra. Bilden visar ett urval av de överenskommelser som finns.

En gemensam ram för arbetet med samordnade insatser skapar förutsättningar för ett enhetligt arbetssätt, positiv samverkanskultur, effektivitet och kvalitet.

I samverkan utgår vi från kunskap om viktiga skyddsfaktorer för barn och unga, med särskilt fokus på skolframgång och föräldrastöd som två viktiga skyddsfaktorer.

Tillsammans har vi fokus på barn och unga och deras behov med utgångspunkt i:

- Barns rättigheter
- Barnets perspektiv
- Bästa tillgängliga kunskap om rätt insats i rätt tid på rätt nivå
- Uppdraget att arbeta tillsammans för att barn ska få samordnade insatser utifrån en helhetsbild av deras situation.

De fyra perspektiven som samverkan ska utgå ifrån; barns rättigheter, barnets perspektiv, bästa tillgängliga kunskap om rätt insats i rätt tid på rätt nivå samt uppdraget att arbeta tillsammans för att barn ska få samordnade insatser utifrån en helhetsbild av deras situation

Genom SIP Barnets plan kan vi nå målbilden

SIP Barnets plan beskrivs bäst som en process där barn och vårdnadshavare är delaktiga i att tillsammans med förskolan, skolan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten planera insatserna utifrån en helhetsbild av barnets situation.

SIP Barnets plan ska initieras när barn är i behov av insatser från fler än en verksamhet och det bästa för barnet är att insatserna ges samordnat. Det gäller oavsett om barnet är i behov av tidiga eller specialiserade insatser. Arbetet med SIP ska utgå från ett tydligt barnrättsperspektiv. Förutom de verksamheter som har en lagstadgad skyldighet att kalla till SIP, ska även förskola och skola ha möjlighet att initiera SIP Barnets plan.

Till stöd för att göra en samordnad individuell plan med barns rättigheter i fokus har Vägledning för dig som ska göra en SIP Barnets plan tagits fram. Vägledningen syftar till att stödja yrkesverksamma som möter barn och unga att arbeta med SIP Barnets plan som ett verktyg vid samverkan. Vägledningen beskriver de olika stegen i processen.

Hur vi ska samverka – samverkansstruktur

I Västerbotten finns HLT-team (Hälsa, Lärande, Trygghetsteam) med nyckelpersoner från förskola, skola, socialtjänst och hälso- och sjukvårdens primärvårdsnivå. HLT - teamen möts regelbundet i HLT-möten. HLT-möten är den vanligaste vägen till samordnade insatser för barn och unga.

SIP Barnets plan kan också upprättas utanför HLT, om verksamheten som tar initiativet bedömer att HLT inte är rätt väg att gå, eller om initiativet tas av en verksamhet som inte ingår i HLT – som enskilda huvudmän (förskola eller skola) eller hälso- och sjukvårdens specialistnivå.

Vägledning för dig som ska göra en SIP Barnets plan ska användas oavsett väg till samordnade insatser.

Fler sätt att aktualisera barns behov av stöd från andra verksamheter

Om bedömning görs att stödet inte behöver ges samordnat, eller om vårdnadshavare inte samtycker till samordnat stöd, kan barn och unga aktualiseras till hälso- och sjukvården och socialtjänsten genom:

- **Remiss till Kontaktcenter barn och unga psykiska hälsa Västerbotten.** Både skolan och socialtjänsten kan remittera till kontaktcenter för barns och ungas psykiska hälsa när psykisk ohälsa uppmärksammas och bedömning görs att den remitterande verksamhetens egna insatser inte är tillräckliga för barnet. Remiss skickas efter samtycke från vårdnadshavare.
- **Anmälan till socialtjänsten.** Personal inom förskola, skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst har skyldighet att anmäla när de misstänker att barn far illa. Anmälan ska ske till socialtjänsten i den kommun där barnet bor.

Styrning, stöd och uppföljning

Kommunerna i Västerbotten och Region Västerbotten har en gemensam samverkansstruktur som omfattar både politisk- och tjänstepersonsnivå. Den gemensamma målbilden för samverkansstrukturen är att samhällets resurser används på bästa möjliga sätt för att åstadkomma en kvalificerad, personcentrerad och säker vård och omsorg.

I samverkansstrukturen finns Beredning barn och unga. De ansvarar för att förbereda frågor och följa upp överenskommelser mellan länets kommuner och Region Västerbotten som rör barn och unga.

Styr- och ledningsstruktur

Befintliga lednings- och styrgrupper för HLT-samverkan ska utgöra styr- och ledningsstruktur för det operativa arbetet med samordnade insatser mellan länets kommuner och Region Västerbotten.

Uppföljning

Att följa upp är viktigt för att synliggöra resultat i relation till målbilden och för att få underlag till att arbeta med förbättringar.

Beredning barn och unga ansvarar för att indikatorer tas fram som visar effekter och resultat av samverkan. Indikatorerna ska följas upp en gång per halvår. Indikatorerna ska delas upp på kön, ålder och om möjligt andra indelningar för att möjliggöra en jämställdhets- och jämlikhetsanalys. Särskilt viktiga indikatorer är antal SIP:ar, resultat av samverkan och barns upplevelse av arbetssättet SIP Barnets plan.

Giltighet och uppföljning av överenskommelsen

Denna överenskommelse samt tillhörande dokument Vägledning för dig som ska göra en SIP Barnets plan, är giltiga från och med 2025-09-19 och tills vidare, med uppföljning årligen. Uppföljningsansvariga av överenskommelsen är Beredning barn och unga.

BILAGA 1

Aktuella överenskommelser mellan Region Västerbotten och länets kommuner som den här överenskommelsen ramar in

De nedan uppräknade överenskommelserna gäller regionen och alla länets kommuner. Det finns också lokala överenskommelser mellan regionen och några kommuner, dessa räknas inte upp här eftersom de inte är länsgemensamma. Oavsett vilken målgrupp som överenskommelsen beskriver ska samverkan ske genom SIP Barnets plan och med ett stärkt barnrättsperspektiv. Samtliga överenskommelser återfinns i sin helhet på [regionvasterbotten.se/barn unga](https://regionvasterbotten.se/barn-unga) eller skanna QR-koden.

- **Plan för implementering av HLT, Hälsa, Lärande och Trygghet i Västerbotten.** I planen finns fastställda mål- och mätvärden för HLT.
- **SAMSSS – psykisk ohälsa. Samverkansrutin skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård vid psykisk ohälsa hos barn och unga.** Rutinen avser barn 6–17 år med psykisk ohälsa och ska vara ett stöd till personal inom skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård gällande aktualisering av barn med psykisk ohälsa till hälso- och sjukvården. Rutinen omfattar både tidiga och specialiserade insatser.
- **Rutin för arbetet med barn och unga i Västerbotten med sexuell beteendeproblematik.** Rutinen syftar till att förtydliga arbetssätt för personal inom förskola, skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård i samband med upptäckt av barn med sexuell beteendeproblematik. Avser både barn som utsätter sig själva och andra för sexuella övergrepp samt barn som riskerar att utveckla ett sexuellt avvikande och brottsligt beteende. Rutinen omfattar såväl förebyggande som tidiga och specialiserade insatser.
- **Tidig upptäckt vid risk- eller missbruk hos barn och ungdomar Västerbotten.** Rutinen förtydligar arbetssätt i samband med upptäckt av risk- eller missbruk hos barn och ungdomar och arbetssätt vid behov av drogtester. Rutinen tydliggör vem som ansvarar för vad. Av rutinen framgår var barn och vårdnadshavare kan vända sig samt hur samverkan ska ske så att behov av insatser inte fördröjs. Rutinen omfattar både tidiga och specialiserade insatser.
- **Överenskommelse och samverkansrutin Konsultation och hälsoundersökningar på begäran av socialtjänsten.** Dokumenten avser både konsultation och hälsoundersökningar och ska vara ett stöd för personal inom socialtjänst, hälso- och sjukvården samt tandhälsan. Konsultationen sker med barnets aktuella vårdkontakter under socialtjänstens barnutredning och ska innehålla en samlad bedömning av barnets hälsa. Hälsoundersökningen sker på hälsocentral och på folktandvårdsklinik. Det är socialtjänsten som ansvarar för att erbjuda barnet en hälsoundersökning.
- **Samarbetsöverenskommelse vid övergång mellan barn- och ungdomshabiliteringen, riksgymnasiet och vuxenhabilitering råd och stöd.** Överenskommelse om rutiner i samband med att brukare blivit antagen som elev vid riksgymnasiet för rörelsehindrade, samt vid avslut från riksgymnasiet.
- **Länsrutin angående process inför mottagande i anpassad grundskola.** Rutinen beskriver regionens respektive skolans utredningsansvar för barn som kan vara aktuella för anpassad grundskola.
- **Länsgemensam samverkansrutin och ansvarsfördelning gällande utredningar av barns läs-, skriv- och språkförmåga.** Rutinen tydliggör arbetsgången och ansvarsfördelningen mellan kommun och region kring frågeställningar om språk-, läs- och skrivsvårigheter. Rutinen gäller barn från 6–18 år.

Grafisk form: Region Västerbottens kommunikationsstab, ES.
Umeå september 2025.

Ett samarbete mellan kommunerna i Västerbotten
och Region Västerbotten

